

da se ne sme pečati ne z ozdravljanjem ljudi, ne z ozdravljanjem živine, bodi si zastonj ali za plačilo; zato tudi ne sme nikakoršnih zdravil imeti; pa tudi pričeval (cajgnisov) ne sme o živinskih boleznih dajati. Kdor zoper to ravná, bo po dotičnih kazenskih ali drugih postavah kaznovan. Ker je ta postava v tавžent iztisih natisnjena bila, jo more tudi vsak gospodar pri županu svoje soseske dobiti, da jo bere in zvé dolžnosti pa tudi pravice konjedercove. Da bi le spet ta dobra in zlasti v kužnih živinskih boleznih zlo potrebna postava ne ostala samo na papirju, kakor je pri nas le pre-gostoma navada! Ne moremo se pritožiti, da bi v našem cesarstvu ne imeli veliko prav dobrih postav, — al kaj po-maga, če jih kantonske gosposke položé na polico, kjer jih pokriva prah na debelo ali jih molj grudi, ali pa jih župani veržejo v kakošen kot, da jih še ne najdejo več, kadar bi jih treba bilo. Naj omenimo le ene take ne-srečne postave, — postave namreč za pòsle. Koliko hrupa je bilo in upitja po tej postavi, dokler je nismo imeli; od leta 1858 jo imamo, pa komú je zdaj mar za njo, — koliko jih je, da jo poznajo! Saj §. 40 te postave nam kaže — kakor smo slišali se pritožiti — da se pòselska postava malo spolnuje. 40. razdelek te postave na priliko ukazuje, naj si naredí vsak župan buk-vice, v ktere zapiše pòsla, kateri službe, pa tudi go-spodarja, kateri pòslov íše. To je velika velika polaj-šava pòslom službo dobiti, pa tudi gospodarjem, pòsla najti. Al kje kaj takega najdemo? Menda nikjer. \*) Postava le prazno slamo mlati, ker ni županov, da bi storili, kar postava vелеva. Potlej pa tožimo, da se gosposke v vsako reč vtikujejo. Kaj more drugač biti, če sami nočemo sto-riti, kar je le nam samim v prid. Župani! ne dajte si očitati, da ste nečimerni v svojih opravilih. Vemo sicer, dobro vemo, da dosti več pelína kakor medú morate požreti v svoji službi in da imate več stroškov kakor dohodkov za svoj trud; al če ste že vzeli butaro županovanja na-se, nosite jo saj sebi na čast, ker vse na svetu ne more plačano biti. Saj ste vendar le župani svoje soseske in imate marsikako oblast v rokah, ki jo vaši sosedje nimajo. Za take pòselske zapisnike pa vas noben pameten človek ne bo gerdil, ako določite malo tarifo (kakih 10 ali 20 krajc.) za vsak tak vpis, naj bo pòsla, ki službe, ali go-spodarja, ki pòsla íše. Vi imate delo s tem, in vsak bo rad par grošev plačal, da mu pomagata doseči kar íše. Pòsli in gospodarji bojo potem k vam hodili in bojo našli česar íšejo. Zakaj vam samim je po 40. § poselske postave oblast dana, take zapisnike imeti. Taki zapisniki, če bi se vpeljali po celi deželi, bi bili velika dobrota pòselstvu cele dežele, in ne samo posamnim soseskam, zakaj, po-stavimo, če bi kak gospodar v okolici ljubljanski rad ka-kega hlapca ali deklo iz gorenske strani imel, bi se obernal na župana v Tersteniku, bohinski Bistrici itd. in ta bi mu povedal, ali ima ktereга zapisanega; če ne, se bo obernal kam drugam. Kako zložno bi bilo to! Naj bi se ta reč povsod ravno sedaj vpeljala, ko je Božić pred durmi in naj bi verli župani, ki bojo to storili, „Novicam“ pove-dali, da so storili.

**Iz Ljubljane.** Društvo za dnarno pripomoč obert-nikom v Ljubljani pod vodstvom gosp. J. M. Horak-a tako marljivo skerbí za materialni prid manjših obertnikov naših, pa tudi ne prezira zaslug, ki se jih rodoljubni možje pri-dobujejo o duševnih zadevah našega slovenskega ljudstva. Lepa priča tega je pismo, ki ga je društvo ravnokar z obilnimi podpisi ljubljanskih mestnjánov v sloven-skem jeziku poslalo z diplomom vred slavnemu škofu diakov-škemu gg. Jos. Jurju Strosmajer-ju, ki je, kakor naši

bravci vedó, tako ljubeznjivo se v državnem zboru potegnil za slovenski narod. Pismo to se glasi tako-le: „Vaša Milost! Preblage besede, ki ste jih, Svetli Gospod! govorili u skupščini državnega svetovavstva slovenskemu narodu na čast in za blagor njegov, so segle globoko u serca vsem domoljubom in jih navdale z rajskim veseljem. Kakor sončni žarek, kadar predere gосто meglo, človeka ogreje in oživí, tako so mile besede Vaše kakor nebeški oginj pre-šinile poterte serca naše. Zagledali smo u Vašem priporo-čilu zarjo veselejše prihodnosti, ktera ima biti pravična živim potrebam slovenskega naroda in njegovim iskrenim željam“.

„Svetli Gospod, dobro spoznate, da omika narodov je Božji poklic, pa tudi krepák steber srečne države; u do-sego tega pa je pred vsem treba, da se množé učilnice u duhu národnem prestvarjene, po katerih samo je mogoče dospéti pravo izobraženje narodov“.

„Krepke besede, s kterimi ste, Svetli Gospod! zago-varjali te zadeve u prid našemu ljudstvu unidan u Beču, so nam očitna priča žive ljubezni Vaše do naroda sloven-skega, ki se zmožnega čuti kakor drugi narodi napredovati na poti omike“.

„Kako neobhodno potrebna je omika tudi tistim sta-novom, ki si s svojo pridno roko morajo kruh služiti, da ne zaostajajo za drugim sebi u škodo in domovini u nečast, živo spoznava podpisano društvo ljubljanskega mesta, ki se že več let prizadeva, u pripomoč biti obertnikom; zato pa si tudi njegovi družbeniki in deležniki u sveto dolžnost štejejo, Vaši Milosti, Veličastnemu Zagovorniku našega na-roda pokloniti to zahvalno pismo in Vas ponižno prositi, da bi, čigar beseda pri Njih Veličanstvu, presvitlemu cesarju našemu in u zboru državnem veliko veliko veljá, blago-volili tudi vprihodnje pod Svoje krilo jemati Vam na veke hvaležni narod slovenski“.

### Novičar iz domačih in ptujih dežel.

**Iz Dunaja.** — 5. dan t. m. se je začela pri tukajšni deželni sodnii očitno tista kazenska pravda, o kateri se že leto in dan govori in je sedaj celo mesto tako na noge spravilo, da vsi tukajšni časniki skor le od te pravde go-voré. Ta pravda ima svoj uzrok v lanski laški vojski, to je, v velikih goljufijah, ki so se v oskerbništvu ar-made z živežem, obleko itd. godile. Fml. baron Eynatten, ki je imel vse te reči v svojih rokah, se je v zaporu obesel potem, ko je v pismu obstal, da se je hudo pregrešil. Tudi minister Bruk, od ktereга sodniško pismo pravi, da bi bil mogel o mnogih rečéh te preiskave luč prižgati, se je pravdi odtegnil, da si je žile prerezal potem, ko je svoje pisma pregledal in nektere sožgal. Ostal je tedaj edini Franc Richter, prvi direktor kreditne banke dunajske, sovlastnik dveh fabrik (predivnic), vitez železne krone, oče 6 otrok, 52 let star, katoliške vere, rojen v Bohovem na Českem. Ker je kmali potem, ko so se silne goljufije zvedile, sum letil na tega sicer zlo obražtanega moža, ki je imel na leto blizo 40.000 gold. dohodkov, so ga zaperli mesca sušca letošnjega leta. Še le sedaj je bila preiskava zlo zapletenih reči končana in sodnija je Rich-terja zatožila krivega hudodelstva dopernešene in poskušene goljufije in pa da je uradnike zape-ljal, da so svojo službeno oblast prestopili; ž njim vred sta zatožena Janez Krumbholz in pa Henrik Reyer, obá v službi pri fabrikah Richterjevih. Če bi hotli celo obravnavo popisati od besede do besede, bi potrebovali morebiti 20 naših listov; povedali bomo tedaj le ob kratkem važniše reči. Sodniško pismo, na ktero se zatožba Rich-terja opera, ne pové ravno nobene krivice tako, da bi jo mogel človek z roko prijeti, kakor primemo tatú, ki nam je kaj ukradel; al sila veliko bolj ali manj gotovih dokazov našteva, kateri še le skupaj pričujejo krivico njegovo.

\*) Ravno smo slišali, da je c. kr. kantonska gosposka okolice ljubljanske se hvale vrednega početja lotila in svojim žu-panom napravo takih zapisnikov živo priporočila. Vred.

Da je hotel Richter podkupiti generala Eynattena, ki je v laški vojski več časa imel vso oblast za proviant in monturo v rokah, sodi sodnija iz tega, da je Richter ženi Eynatten-ovi 25 akcij severne železnice kupil in jih nji za 20.000 gold. prodal, čeravno je on 46.101 gold. za-nje dal. Richter je vedil — pravi zatožno pismo — da Eynatten je imel vse zakladanje laške armade v svojih rokah, in če njega na svojo stran dobi, bo dobička dovelj pri vsemu, kar bo za armado oskerbel. Richter je tudi obstal, da je baronovski tistih 26.101 gold. v dar dal, čeravno je popred rekel, da je mislil, da jih bo Eynatten pozneje plačal. Richter teh akcij tudi ni s svojim dnarjem kupil, ampak jih v bukve kreditne banke na izmišljeno ime C. J. Ritter-a zapisati dal. Pri konečni očitni pravdi je to reč tako razkladal, da se je sèm ter tje precěj zmuznil iz zadrege, v katero ga je predsednik sodnije pripravil, zakaj to je res, da Richter tako mirno, jasno in gotovo na vse vprašanja odgovarja, kakor da bi bil čisto nedolžen.

Dalje tožno pismo pravi, da je Richter po dogovoru z ministrom Brukom na ime kreditne banke prevzel, 4 milij. in 300.000 vagánov žita za armado oskerbeti le proti temu, da se mu stroški povernejo in pri vsakem vagánu 10 nov. kraje. dobička dá. Al pri tej kupčiji so bili potem taki stroški zarajtani, da je vagán pšenice, pripeljan v Verono, veljal 15 gold., reži 13 gold. 31 kr., ječmena in ovsa po 8 gold. 63 kr.; verh tega je bilo blago tako slabo, da je le tretjina vsega bila dobra spoznana in da je cesarska kasa mogla kreditni banki samo za primešano perst in druge smeti 327.000 gold. plačati.

Potem je bilo poldrugi milijon cvilha treba; tudi to je dobil Richter v svoje roke, pa namesto, da bi bil od domačih fabrik blago naročil, se je obrnil v ptuje dežele. Namesto platna za rijuhe in monturo je nasvetoval Richter bombažasto blago (kalikot) Eynatten-u, in Eynatten je vse poterdil, kar je Richter svetoval. Tkavci, ki so delali robo za armado, so mogli od njega prejo kupovati, ker izdelano blago je le on armadi prodajal. Tù je bilo spet velikò tavžentov dobička; verh tega tudi pri blagu ni bilo pravične mere. Z ministrom Brukom sta barantala na borsi tako, da je državna kasa z 210.000 gold. dolga obložena bila. In tako še več družih reči na drobno našteva zatožno pismo. Rekli smo že, da na vse vprašanja Richter tako odgovarja, da podkupljenje se kaže le kot dar, goljufija le kot kupčijska špekulacija itd. Al izpraševanje še ni bilo pri koncu, kar je v petek predsednik gospod Schwarz zbolel, ker si je dan na dan preveč glavo napenjal; da se bo njegov prihodnji namestnik gospod Winter iz preiskavnih pisem v vsi ti pravdi dobro podučil, je nadaljava njena odložena do prihodnjega ponedeljka. Ker bo veliko prič zaslišanih, bo pravda dolgo terpela. Al ž njo še ne bo vse pri kraji, ker prideta potem še dva tergovca na versto, ki sta vole za armado prodajala.

— Sliši se, da papirnaté desetice bojo prišle kmali na dan; nekteri pravijo, da jih bo za 4, drugi da za 10 milijonov gold. Ker po novem zakonu ne more vlada sama brez dovoljenja državnega zbora novih dolgov delati, državnega zbora pa sedaj ni, da bi to dovolil, pravijo, da bo vlada izdanje teh desetíc prepustila dunajski banki proti temu, da bo toliko velikih bankovcev nazaj vzela, kolikor bo papirnatega drobiža med ljudstvo dala.

— Ministerski ukaz od 1. t. m. oklicuje, da se ima v tistih krajih, kjer je že vinski davek vpeljan, davek od tistega sadnega mošta (jabelčnika ali hrušovca, tepkovca itd.), ki ga gospodar doma za svojo družino ali svoje delavce potrebuje, le na polovico tiste tarife odrajtati, ki je za to postavljena.

— Po vseh deželah je padlo 8. dan t. m. toliko snega in so bili taki zameti, da po vseh železnicah je zaostala

vožnja; do 10. t. m. še ni bilo odnikodar nobene pošte na Dunaj, ki je bil 8. in 9. tega mesca tudi poln snega.

— Škof in sekcijni predstojnik pri ministerstvu bogočastja in nauka, visokospoštovani gosp. Andrej Mešutar, je z veliko zahvalo cesarjevo za velikoletno izvrstno službo stopil v pokojni stan.

— V ponedeljek se je fzm. Benedek, vojskovodja avstrijske armade na Laškem, odtod čez Ljubljano na Laško podal.

**Horvaško.** Iz Zagreba. Da v dandanašnjih okolj-sinah, ko se tù dve stranki poganjate za obveljavo svojega principa o prihodnjih razmerah Horvaške do Ogerske, „Pozor“ ne počiva na rožicah, se očitno kaže v njegovem članku 35. lista pod naslovom: „Tko ljubi sloboda?“, v katerem nazadnje pravi: „A koga sve to nemože uvjeriti o našem slobodoljubju, neka se malco potrpi; budućnost će mu pokazati, tko više ljubi slobodu: mi ili naši kukavni protivnici?“

**Ogersko.** Iz Pešta. — Sliši se, da županija peštanska bode spet samostojna in da Ogrom priljubljeni grof Istvan Karolyi bode prevzel to častno službo. Ako on to stori, pravijo, se tudi drugi ne bojo branili, jim podeljenih županij prevzeti in tako bode jenjal upor, ki je še zdaj proti cesarskemu diplomu. — P. H. piše, da zbor v Ostrogonu (Gran) se bode začel 25. dan t. m. Možje, ki bojo v ta važni zbor poklicani, še niso vsi znani; dosihmal jih je okoli 90 zapisanih.

**Iz Verone.** Prekucijna stranka zdaj nekako miruje in tudi na meji, kjer so si laški in avstrijski vojaki blizo, se ne sliši več od nepokoja. Gèslo Lahov je zdaj: „Mir in pokoj, dokler ne pride pravi čas“.

**Laško.** 7. dan t. m. je prišel kralj sardinski Viktor Emanuel z Garibalditom vred v Neapolj. Ljudstvo ju je sprejelo z nepopisljivim veselim hrupom. Kralj sardinski je berž potem oklicati dal razglas Neapolitancom in Sicilijancom, v katerem pravi, da prejme iz njih rok kraljevo oblast tudi čez te deželi, in vse laške narode opominja, naj bojo složni, da se doverši „edina velika Italija“. S tem, da je kralj v posest vzel Neapolitansko in Sicilijo, je nehalo samopoveljstvo Garibaldovo. Garibaldi se je 9. t. m. poslovil od kralja in se podal v svoje samotno stanovanje na otok Kaprera. Da sta si Cavour in Garibaldi zlo navskriž in da je zatega voljo Garibaldi zapustil laško armado, pričuje časnik „Opin.“, ki pravi, da Italija spoštuje Garibaldita vojskovodja in mu je hvaležna, kar je storil za-njo z mečem v roki; al za državno vodstvo ni zmožen. Kakor se kaže, se kralj neapolitanski Franc II. ne bo dolgo več branil v Gaeti, ker se nek že pripravlja na odhod. Težko, da bojo sv. oče papež tudi še dolgo v Rimu ostali. V Parizu mislijo zdaj na to, naj se Rim kot poglavno mesto katoliškega kristijanstva okliče za svobodno mesto. Kaj bojo še skuhali, se vendar še prav ne vè. Gotovo pa je, da pismo, ki ga je angleška vlada 27. okt. poslala svojemu poslancu v Turin, je ravno tako povzdignilo sardinsko vlado kakor je osupnilo vse druge vlade in najbolj francozko; zakaj v tem pismu John Russel (Džon Rössel) naravnost pravi, da so Lahi prav storili kar so storili, ker vsak narod ima pravico se znebiti vladarjev, ako mu niso po volji; zato naj Lahom ne bo mar za ugovore od družih strani. To hoče toliko reči kakor: „Italija ne meni se za Francoza; stori sama, kar se ti potrebno zdi!“ — Ker toliko nasprotnih vetrov piše, bo gotovo še viharja dovolj!

#### Kursi na Dunaji 13. novembra.

|                                |                            |
|--------------------------------|----------------------------|
| 5% metaliki 66 fl. 90 kr.      | Ažijo srebra 33 fl. 65 kr. |
| Narodno posojilo 78 fl. 20 kr. | Cekini 6 fl. 36 kr.        |